

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Etapa națională
11 aprilie 2025
Clasa a VIII-a

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.**
- **Punctajul total este de 100 de puncte.**

Citește fiecare dintre textele următoare, pentru a putea răspunde la cerințele formulate:

A. În aerul curat și limpede, care tremura în zare, sub cerul senin și fără pată, Rodos apare ca o grădină fermecător alcătuită, răsărind ca prin minune din adâncul sânelui acestei mări care lucește veșnic într-un albastru clar, deschis și dulce.

Te farmecă bogăția de culori îmbinate într-un imens amfiteatru care se ridică de jos, de pe oglinda netedă a mării, înălțându-se spre bolta cerească cu vârful de piramidă, albit și stâncos, al muntelui Ataleyriion. Casele albe lucesc în verdeața frunzișului și în fiecare parte ochiul deosebește un alt fel de verde, după neamul copacilor sădiți, – de la verdele palid deschis al umiliților măslini, până la verdele viu și tare al mândrilor stejari. [...] Prin văi adânci umbresc platanii cu frunza lată și smochinii încărcăți cu roade.

Pretutindeni buchete de mirt, rodii și portocali.

Insula aceasta bogată, așezată într-o minunată poziție maritimă [...] ajunsese odată cheia întregului arhipelag. Locuitorii ei aveau faima celor mai iscusiți marinari ai lumii elenice, semănaseră colonii pe toate coastele Mediteranei și populaseră pe vremuri insulele Baleare.

Rodos avea două porturi minunate, școli vestite și un comerț înfloritor; senatul insulei ajunsese a alcătui legi de Drept comercial și maritim.

Și azi se mai văd urmele vechii civilizații, resturi de fortificații și cheiul de piatră, în capul căruia se cunosc sfărâmurile colosului din Rodos.

Vestitul Chares din Lindos a lucrat doisprezece ani la statuia uriașă a lui Helios, zeul protector al insulei. Colosul, înalt de 32 de metri, care se ridica la intrarea portului, era socotit ca una dintre cele șapte minuni ale lumii. [...]

După vegetația orientală și înfățișarea solului, insula aceasta apare ca o prelungire a Asiei, un post înaintat al vechiului continent.

Când privești lanțurile Insulelor Ionice, înșirate între cele două țărmuri, recunoști că nu pot fi decât o continuare a coastelor, rămășițe din uscat, vârfurile munților înecați ai unui continent care se întindea, într-o epocă îndepărtată, între Grecia și Africa.

De aceea și legendele elenice amintesc despre prima populație mitică a insulelor că s-ar fi pierdut înecat de revărsarea apelor și, pe urmă, Helios a creat alt neam de oameni cu care a populat insulele Mării Egee.

Plecasem pe vreme bună din Rodos. În tot timpul zilei avusesem marea liniștită și cerul curat.

Soarele asfințise înecat în apa pătată de un roșu însângerat din partea dinspre apus, sub un cer purpuriu deschis. Se arătau semne care prevesteau vânt tare în noaptea aceea. [...]

La început nu se arăta pe bolta curată a cerului decât înspre nord o dungă cenușie. Dunga se prefăcu într-un nor arcuit, ca un balaur cu spinarea neagră, care ieșea parcă din mare, înălțându-se pe cer și apropiindu-se de noi cu repeziciune uimitoare, iar coada i se târa pe suprafața apei.

Era ceea ce numesc marinarii un *grăunte negru de furtună*. [...]

Marinarii se aruncară pe scările de frânghie, agățându-se cu mâinile și cu picioarele goale; ca niște păianjeni începură a depăna în goană prin țesătura de pânze și frânghii.

Dar era prea târziu. Furtuna se dezlănțuise cu așa năprasnică iuțeală că ne-a surprins aproape cu toate pânzele întinse. Nu știam pe ce să punem mâna mai întâi.

La prima rafală care ne izbi în față, urlând furioasă, se auzi o trosnitură seacă sus în catargul din provă*: un zburător* se rupse în două și pânza sfâșiată, ca o aripă rănită, se zbătea nebună în suflarea vântului.

Ne aflam într-o strâmtoare foarte primejdioasă.

Dacă ne-ar fi prins furtuna în altă parte, fugeam în larg, căci, după sfaturile marinarilor bătrâni, se știe că întotdeauna corabia zice corăbierului: *Ferește-mă de uscat, ca eu să te feresc de apă!* Dar ne aflam angajați într-un canal strâmt și întortocheat, mărginit de insule stâncoase, care se ridicau ca niște umbre negre în jurul nostru, amenințându-ne prin întunecimea nopții. Vasul nostru, cu viteză slabă, nu putea birui vântul din față și în orice moment eram în pericol de a fi aruncați la coastă, unde vasul s-ar fi sfărâmat în bucăți.

Să ne întoarcem la Kos ori să schimbăm drumul pentru a intra la adăpostul insulei Kalimno?

Dar trecerea prin strâmtoarea stâncilor cu un vas slab, cu pânze, era foarte grea, căci prin întuneric nu se vedea intrarea.

Astronomia, harta și busola nu erau de niciun ajutor. Toată nădejdea ne era Barba Gheorghii, care [...] trebuia să ne conducă la adăpost sigur prin locurile acestea, pe unde el cutreierase de atâtea ori în vremea tinereții.

În momentul când ne-am întors pe loc, primind deodată vântul dintr-o coastă, vasul s-a aplecat așa de tare, că toate s-au prăvălit pe punte și clopotul bordului începu să bată într-o dungă. [...]

„Uscatul în provă!... se vede aproape!...” Fură câteva clipe de groază. [...]

„Nu-i nimic, nu-i nimic!...” răsună vocea groasă a lui Barba Gheorghii. „Cârma puțin babord* și intrăm bine” adăugă bătrânul care, cu ochii țintă înainte, străpungea întunericul nopții, recunoscând țărurile strâmtorii. [...]

În depărtare, o lumină roșie se zărea licărind jos, pe fața apei. Încet, pe dibuite, ne apropiem de ea. După un ceas de drum, ne oprim aruncând ancora. Suntem la adăpost.

Jean Bart, *De la Rodos la Kalimno*

*prova – partea din față a unei nave;

*zburător – numele uneia dintre pânzele catargului;

*babord – partea stângă a unei nave.

B. Că de n-ar fi, nu ne-am aminti, la capătul celălalt al Mării Mediterane se află o insulă așa de frumoasă și de albastră, că mulți călători, pelerini, cruciați și negustori care se îndrăgosteau de ea fie nu mai voiau s-o părăsească, fie încercau s-o tragă cu funii de cânepă tot drumul înapoi până-n țara lor.

Legende, probabil.

Dar legendele sunt menite să ne spună ceea ce istoria a uitat.

S-au scurs mulți ani de când am fugit de acolo [...], ca să nu mă mai întorc niciodată. De atunci am adoptat altă țară, Anglia, unde am crescut și mi-a mers bine, însă nu trece zi fără să tânjesc să mă întorc. Acasă. În patria mea.

Trebuie să fie tot acolo unde am lăsat-o, ridicându-se din valurile înspumate ce se sparg de coasta ei aspră și cufundându-se la loc. La încrucișarea a trei continente – Europa, Africa și Asia – cu Levantul, acel ținut întins, de nepătruns, care a dispărut cu desăvârșire de pe hărțile de azi. [...]

Iată cum mi-o amintesc eu: plaje aurii, ape turcoaz și ceruri limpezi. An de an, broaștele-țestoase veneau pe țarm să-și depună ouăle în nisipul prăfos. Vântul de seară aducea miresme de gardenii, ciclame, lavandă, caprifoi. Vițe ramificate de glicină se cățarau pe pereții vâruți în alb, năzuind să ajungă la nori, pline de speranță, așa cum sunt numai visătorii. Când noaptea îți săruta pielea, ca întotdeauna, simțai în răsufierea ei miros de iasomie. Luna, aici mai aproape de pământ, atârna blândă și strălucitoare deasupra acoperișurilor, aruncând o lumină vie peste aleile înguste și peste străzile pietruite. [...]

În Nicosia există un deal unde păsările de toate felurile vin să caute de mâncare și să se hrănească. E plin de rugi uriași, urzici înțepătoare și pâlcuri de iarbă-neagră. În mijlocul acestei vegetații abundente e o fântână veche, cu un scripete care scârțâie la cea mai mică atingere și o găleată de metal legată cu o funie, roasă de rugină și acoperită de alge din cauză că nimeni n-o folosește. În adâncul ei e întotdeauna întuneric beznă și frig de-ți îngheață sângele în vine, chiar și ziua-n amiaza mare, când soarele te bate în creștetul capului. [...]

Dacă ajungeți vreodată prin zonă și, mânați de curiozitate sau din instinct, vă aplecați peste margine și aruncați o privire în jos, așteptând să vi se obișnuiască ochii cu întunericul, s-ar putea să zăriți o sclipire dedesubt, ca scânteierea fugară a solzilor unui pește înainte să dispară înapoi în apă. Dar nu vă lăsați amăgiți. Nu sunt pești acolo jos. Nici șerpi. Nici scorpioni. Nici păianjeni atârând de fire de mătase. Sclipirea nu vine de la o ființă vie, ci de la un ceas de buzunar vechi – aur de optsprezece carate încastrat în sidex, în care sunt gravate câteva versuri dintr-un poem:

„S-ajungi acolo și-e sortit,

Dar să pornești la drum nu fi deloc grăbit...”*

[...] Timpul e o pasăre cântătoare. Și ca orice pasăre cântătoare, poate fi prins. Poate fi ținut captiv într-o colivie, și pentru mai multă vreme decât v-ați închipui că e cu putință. Dar nu poate fi ținut în loc la nesfârșit.

Nicio captivitate nu e veșnică.

Într-o zi, apa va roade metalul și lanțurile se vor rupe, iar inima împietrită a cimentului se va înmuia, așa cum se întâmplă până și cu cele mai împietrite inimi cu trecerea anilor. [...]

Mai devreme sau mai târziu, fântâna aceea veche și năruită de pe insula singuratică, minunată, din capătul îndepărtat al Mării Mediterane se va prăbuși înăuntru și secretul ei se va ridica la suprafață, așa cum trebuie să facă orice secret în cele din urmă.[...]

Timpul oamenilor e liniar, un șir neîntrerupt și ordonat dintr-un trecut care ar trebui să se sfârșească o dată pentru totdeauna spre un viitor considerat a fi neatins, neîntinat. Fiecare zi trebuie să fie nouă-nouă, plină de alte evenimente [...]. Foamea rasei umane de noutate e nesățioasă și nu sunt sigur că asta îi face prea mult bine.

Timpul arborilor e ciclic, recurent, peren; trecutul și viitorul respiră în clipa de față; iar prezentul nu curge neapărat într-o singură direcție; în schimb, trasează cercuri înăuntru altor cercuri [...].

Timpul arborilor e echivalent cu timpul poveștilor – și, întocmai ca o poveste, un copac nu crește în linii perfect drepte, curbe fără cusur sau unghiuri drepte exacte, ci se îndoaie și se răsuțește și se bifurcă în forme fantastice, întinzând ramuri de miracol și arcuri de fantezie.

Timpul oamenilor și timpul copacilor sunt incompatibile.

Elif Shafak, *Insula copacilor dispăruți*,
traducere din limba engleză de Ada Tanasă

*Citat din poemul *Spre Itaca* al poetului grec Konstantinos Kavafis

C. Pe vas, am privit încontinuu marea, gândindu-mă la hărți și la rătăcire, la insule imagine și la locurile în care geografia și mitologia se intersectează [...].

Înainte să existe hărți exacte, au existat cartografi care au încercat să traseze limitele lumii cunoscute și, de asemenea, mituri care au povestit nașterea acestora. [...]

Pe marginile hărților lor, acolo unde informațiile cartografilor se terminau, poveștile preluau controlul, creând monștri teribili în ținuturi străine, transformând creaturi marine în sirene, prevestind pericolul și dezastrul, vitejia și curajul. [...] Miturile creează înțelesuri, ne arată cum să ne găsim calea atunci când suntem pierduți și singuri și nu ne simțim deloc curajoși. Ele ne oferă eroine și aliați și pericole și speranța mereu arzătoare că vom fi izbăviți, că vom regăsi drumul spre casă și vom fi întâmpinați, într-un sfârșit, cu brațele deschise. [...]

Miturile sunt, de asemenea, cele mai vechi lecții de geografie, explicând forma lumii. Furtunile, vijeliile și erupțiile vulcanice sunt mânia impredictibilă a zeilor. Cu mult înainte ca meteorologii să introducă razele soarelui în ecuații matematice pentru a putea prognoza vremea, grecii l-au inventat pe Helios. [...] Atunci când navele se pierdeau pe mare, cineva uitase să-l venereze pe Poseidon [...].

Miturile pot fi și ele cartografiate; legătura dintre locurile imagine și cele reale i-a obsedat pe oameni de-a lungul secolelor, căci au încercat să înțeleagă unde avea loc *Odiseea*, unde se afla Itaca, gândindu-se la insulele care se corelează cel mai bine cu descrierile ținuturilor fantastice prezentate în poveste.

Laura Coffey, *Insulele fermecate*, traducere din limba engleză de Alexandra Țabără

SUBIECTUL I

20 de puncte

Scrie, pe foaia de concurs, numărul cerinței și litera corepunzătoare răspunsului corect:

1. Sunt accentuate corect toate cuvintele din seria:

- a) „frânghie”, „maritimă”, „optsprezece”, „protector”.
- b) „frânghie”, „maritimă”, „optsprezece”, „protector”.
- c) „frânghie”, „maritimă”, „optsprezece”, „protector”.
- d) „frânghie”, „maritimă”, „optsprezece”, „protector”.

2 puncte

2. Cuvintele subliniate în secvența: „Soarele asfințise înecat în apa pătată de un roșu însângerat din partea dinspre apus, sub un cer purpuriu deschis.” sunt formate, în ordine, prin:

- a) derivare, compunere, conversiune.
- b) conversiune, derivare, derivare.
- c) conversiune, conversiune, compunere.
- d) compunere, derivare, compunere.

2 puncte

3. Sinonimele contextuale ale cuvintelor subliniate în secvența: „În mijlocul acestei vegetații abundente e o fântână veche, cu un scripete care scârțâie la cea mai mică atingere și o găleată de metal legată cu o funie, roasă de rugină.” sunt, în ordine, în seria:

- numeroase, minusculă, topită.
- mărețe, scurtă, consumată.
- roditoare, limitată, uzată.
- bogate, fină, măcinată.

2 puncte

Scrie, pe foaia de concurs, răspunsurile la cerințele de mai jos:

4. Alcătuieste un enunț în care cuvântul subliniat din secvența: „Luna, aici mai aproape de pământ, atârna blândă și strălucitoare deasupra acoperișurilor.” să aibă altă valoare morfologică, pe care o vei preciza.

2 puncte

5. Transcrie din secvența următoare două adjective de tipuri diferite, pe care le vei preciza: „Sub cerul senin și fără pată, Rodos apare ca o grădină fermecător alcătuită, răsărind ca prin minune din adâncul sânelui acestei mări care lucește veșnic într-un albastru clar.”

2 puncte

6. Menționează cazul fiecărui cuvânt subliniat din enunțul: „Prin văi adânci umbresc platanii cu frunza lată și smochinii încărcați cu roade.”

2 puncte

7. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate din secvența: „De aceea și legendele elenice amintesc despre prima populație mitică a insulelor că s-ar fi pierdut înecat de revărsarea apelor și, pe urmă, Helios a creat alt neam de oameni cu care a populat insulele Mării Egee.

2 puncte

8. Formulează un enunț în care cuvântul subliniat din secvența: „Miturile sunt, de asemenea, cele mai vechi lecții de geografie, explicând forma lumii.” să aibă altă funcție sintactică, fără a schimba cazul.

2 puncte

9. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată atributivă introdusă printr-o conjuncție subordonatoare compusă.

2 puncte

10. Rescrie enunțul următor, corectându-l:

În ceea ce privesc destinațiile călătoriilor fantastice, acestea pot fi rodul unor experiențe de lectură sau al imaginației însăși.

2 puncte

SUBIECTUL al II-lea

40 de puncte

Scrie, pe foaia de concurs, în enunțuri, răspunsurile pentru cerințele de mai jos:

1. Prezintă un element de conținut comun celor trei texte-suport, valorificând câte o secvență relevantă din fiecare text.

6 puncte

2. Menționează două trăsături ale tiparului textual descriptiv din textele **A** și **B**, ilustrându-le cu câte o secvență relevantă din fiecare fragment.

6 puncte

3. Interpretează o figură de stil identificată în secvența selectată din textul **A**: „La început nu se arătase pe bolta curată a cerului decât înspre nord o dungă cenușie. Dunga se prefăcu într-un nor arcuit, ca un balaur cu spinarea neagră, care ieșea parcă din mare, înălțându-se pe cer și apropiindu-se de noi cu repeziciune uimitoare, iar coada i se târa pe suprafața apei.”, numind felul acesteia.

6 puncte

4. Identifică personajele mitologice din textele **A** și **C**, prezentând rolul lor în existența oamenilor. Scrie răspunsul tău în minimum 50 de cuvinte.

6 puncte

5. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, secvența preluată din textul **B**: „Timpul arborilor e echivalent cu timpul poveștilor – și, întocmai ca o poveste, un copac nu crește în linii perfect drepte, curbe fără cusur sau unghiuri drepte exacte, ci se îndoaie și se răsucesce și se bifurcă în forme fantastice, întinzând ramuri de miracol și arcuri de fantezie.”

8 puncte

6. Ce text ai alege, între **A**, **B** și **C**, pentru a susține ideea că „de n-ar fi, nu ne-am aminti”? Justifică-ți răspunsul în 70–100 de cuvinte, valorificând textul pentru care ai optat.

8 puncte

SUBIECTUL al III-lea

40 de puncte

Consideri că locurile în care oamenii călătoresc se bucură de un interes mai mare dacă le este asociată o poveste?

Scrie un text argumentativ, de minimum 200 de cuvinte, în care să susții, prin două argumente, răspunsul la întrebare, valorificând câte o secvență din fiecare text-suport, precum și experiența ta de lectură.

Vei primi **26 de puncte** pentru conținutul compunerii și **14 puncte** pentru redactare.

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 200 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.